

MINISTERUL PUBLIC
PARCHETUL DE PE LÂNGĂ ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
CABINET PROCUROR GENERAL

Nr. 796/C/2559/III-5/2016

31 octombrie 2016

Doamnei

judecător Iulia Cristina TARCEA

PREȘEDINTELE ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

Stimată doamnă președinte,

În referire la adresa nr. 2253/1/2016 din 21 iunie 2016 a Înaltei Curți de Casație și Justiție – Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, am onoarea să vă transmit, alăturat, **punctul de vedere formulat de Ministerul Public** în problema de drept ce formează obiectul acestui dosar privind „interpretarea dispozițiilor art. 539 alin. (2) din Codul de procedură penală, respectiv, dacă stabilirea caracterului nelegal al privării de libertate în cursul procesului penal, care dă dreptul la despăgubiri conform art. 539 alin. (1) din Codul de procedură penală trebuie să fie cuprinsă explicit într-un act jurisdicțional sau poate fi și implicită, dedusă din hotărârea definitivă de achitare”, cu termen de soluționare la data de **21 noiembrie 2016**.

§1. Prezentarea litigiului în care a fost formulată sesizarea pentru pronunțarea unei hotărâri prealabile

§1.1. Prin cererea de chemare în judecată înregistrată pe rolul Tribunalului Timiș la data de 6 martie 2015, reclamantul a solicitat obligarea pârâtului Statul Român prin Ministerul Finanțelor Publice la plata sumei de 140.000 euro sau echivalentul în lei la data plății, cu titlu de despăgubiri pentru paguba cauzată prin privarea nelegală de libertate în perioada 10.01.2002 – 22.03.2002.

În motivarea cererii, întemeiată pe dispozițiile art. 539 și urm. din Codul de procedură civilă și art. 5 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, reclamantul a arătat că a fost cercetat în dosarul nr. 893/P/2001 al Parchetului de pe lângă Tribunalul Timiș pentru săvârșirea infracțiunilor prev. de art. 215 alin. (1) – (3) din Codul penal anterior, art. 177 și art. 178 din Legea nr. 141/1997 (Codul Vamal), art. 12 din Legea nr. 87/1994, art. 289 din Codul penal anterior, art. 40 din Legea contabilității nr. 82/1991 și art. 266 pct. 2 din Legea nr. 31/1990, și că în această cauză a fost arestat preventiv în perioada indicată.

A mai arătat că prin sentința penală nr. 318 din 23 septembrie 2013 a Tribunalului Timiș, definitivă prin decizia penală nr. 734 din 22 septembrie 2014 pronunțată de Curtea de Apel Timișoara, în temeiul art. 11 pct. 2 lit. a) rap. la art. 10 lit. d) din Codul procedură penală anterior s-a dispus achitarea sa pentru infracțiunea de înșelăciune prev. și ped. de art. 215 alin. (1) și (3) Cod penal, iar, în temeiul art. 11 pct. 2 lit. b) rap. la art. 10 lit. g) Cod procedură penală anterior s-a dispus încetarea procesului penal.

MINISTERUL PUBLIC
PARCHETUL DE PE LÂNGĂ ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
CABINET PROCUROR GENERAL

Față de această situație, reclamantul a considerat că privarea sa de libertate în perioada 10.01.2002 – 22.03.2002 a avut caracter nelegal, în condițiile în care premisa arestării preventive o constituia, potrivit art. 148 rap. la art. 143 Cod procedură penală (în forma aplicabilă la data luării măsurii), existența unor probe sau indicii temeinice că ar fi comis vreo infracțiune, ceea ce în mod evident, ar fi presupus confirmarea acestei împrejurări printr-o viitoare hotărâre de condamnare, însă, în urma procesului penal ce a avut o durată de aproximativ 13 ani nu s-a dovedit vinovăția sa printr-o hotărâre definitivă de condamnare.

§1.2. Prin sentința civilă nr. 3214 din 3 noiembrie 2015, Tribunalul Timiș a respins excepția prescripției dreptului la acțiune și a respins cererea de chemare în judecată.

Prima instanță a reținut că, în absența investirii cu un petit prealabil de constatare a nelegalității arestului preventiv (admițând că ar fi posibilă o atare verificare de către instanța civilă, numai în prezența unei investiții exprese, ea poate fi antamată), nu poate concluziona cu privire la caracterul nelegal al acestuia, după cum nici nu poate accepta că, prin soluția definitivă de achitare a reclamantului pentru infracțiunea de înșelăciune și de încetare a procesului penal pentru celelalte infracțiuni, implicit s-ar fi statuat asupra nelegalității măsurii privative de libertate dispusă în anul 2002.

Însăși interpretarea gramaticală a art. 539 alin. (2) [fost art. 504 alin. (3) Cod procedură penală] nu îngăduie concluzia în sensul că simpla existență a unei hotărâri penale de achitare, indiferent în ce temei, atrage automat

MINISTERUL PUBLIC
PARCHETUL DE PE LÂNGĂ ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
CABINET PROCUROR GENERAL

caracterizarea măsurii privative de libertate ca nelegală, ci este necesar, conform legii, ca acest lucru să reiasă în mod expres din actul jurisdicțional menționat.

Ca atare, prima instanță a apreciat că nu se regăsește în situația legală reglementată de art. 539 alin. (2) Cod procedură penală nou [fost art. 504 alin. (3) Cod procedură penală], neidentificându-se condițiile de admisibilitate impuse de legiuitor pentru a fundamenta în mod legitim pretențiile pecuniare reprezentând afirmatul prejudiciu moral cauzat de o pretinsă, dar nedovedită din perspectiva exigențelor legii, eroare judiciară.

§1.3. Împotriva acestei hotărâri a declarat apel reclamantul solicitând, prin cererea de apel, sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție, potrivit art. 519 din Codul de procedură civilă, pentru pronunțarea unei hotărâri prealabile prin care să se dezlege de principiu chestiunea de drept referitoare la înțelesul noțiunii de „**stabilire**” a caracterului nelegal al arestării preventive, sintagmă cuprinsă în art. 539 alin. (2) Cod procedură penală, respectiv dacă această stabilire trebuie să fie explicită sau poate fi și implicită, dedusă cu caracter retroactiv din hotărârea finală de achitare.

Apelantul – reclamant a arătat că, în practica judiciară, această chestiune de drept a primit rezolvări diferite, unele instanțe considerând că trebuie să existe o constatare explicită a caracterului nelegal al arestării, similar dispozitivului unei acțiuni în constatare, în timp ce alte instanțe au apreciat că hotărârea definitivă de achitare are valența de a stabili caracterul nelegal al arestării, chiar dacă o face cu caracter retroactiv și într-un mod implicit.

MINISTERUL PUBLIC
PARCHETUL DE PE LÂNGĂ ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
CABINET PROCUROR GENERAL

De asemenea, apelantul reclamant a apreciat că dreptul la despăgubiri în situația lipirii nelegale de libertate este garantat, fără a fi necesară o hotărâre judecătorească anterioară prin care să se constate nelegalitatea reținerii sau arestării, iar caracterul nelegal al privării și al restrângerii libertății se evaluează prin prisma soluției finale pronunțate în cauza penală în care s-au luat aceste măsuri.

S-a mai arătat, de către apelantul reclamant că, deși la momentul luării acestei măsuri, existau temeiurile/ indiciile care justificau adoptarea privării de libertate, finalizarea procedurii penale a condus la concluzia lipsei vinovăției penale în săvârșirea faptelor reținute ca infracțiuni. Tocmai reliefaarea unor asemenea împrejurări deschide dreptul persoanei la reclamarea prejudiciului suferit ca urmare a privării și restrângerii de libertate, a concluzionat apelantul – reclamant.

§1.4. Curtea de Apel Timișoara – Secția I Civilă, investită cu judecarea apelului, a considerat că sunt îndeplinite condițiile prevăzute de art. 519 din Codul de procedură civilă pentru sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție în vederea unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea chestiunii de drept ce decurge din aplicarea art. 539 alin. (2) din Codul de procedură penală, pentru a se preciza dacă stabilirea caracterului nelegal al privării de libertate în cursul procesului penal care dă dreptul la despăgubiri conform art. 539 alin. (1) din Codul procedură penală trebuie să fie cuprinsă explicit printr-un act jurisdicțional sau poate fi și implicită, dedusă din hotărârea definitivă de achitare.

MINISTERUL PUBLIC
PARCHETUL DE PE LÂNGĂ ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
CABINET PROCUROR GENERAL

Totodată, consideră ca relevantă pentru dezlegarea problemei de drept și Hotărârea din 14.01.2014 a Curții Europene a Drepturilor Omului în cauza *Sâncrăian c/a România*.

Sub aspectul condițiilor de admisibilitate a sesizării, instanța de trimitere apreciază că acestea sunt îndeplinite, întrucât de chestiunea de drept supusă discuției depinde soluționarea pe fond a cauzei, art. 539 din Codul de procedură penală reprezentând temeiul de drept al acțiunii reclamantului, iar acțiunea acestuia a fost respinsă de către prima instanță, ca inadmisibilă, reținându-se că nu sunt îndeplinite condițiile impuse de art. 539 alin. (2) din Cod procedură penală; asupra acestei chestiuni Înalta Curte de Casație și Justiție nu a statuat și nici nu face obiectul unui recurs în interesul legii, la data pronunțării încheierii de sesizare.

Exprimându-și punctul de vedere asupra problemei de drept, instanța de trimitere a apreciat că, prin raportare la conținutul actual al art. 539 alin. (2) Cod procedură penală (care are un caracter lacunar, neacoperind toate situațiile ce se pot ivi în cursul unui proces penal), nelegalitatea privării de libertate trebuie să se stabilească în mod explicit printr-unul dintre actele jurisdicționale indicate în textul legal menționat.

§2. Examenul condițiilor de admisibilitate a sesizării

MINISTERUL PUBLIC
PARCHETUL DE PE LÂNGĂ ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
CABINET PROCUROR GENERAL

Prin dispozițiile art. 519 din Codul de procedură civilă¹, s-au instituit o serie de condiții de admisibilitate pentru declanșarea mecanismului pronunțării unei hotărâri prealabile, condiții care se impun a fi întrunite cumulativ, respectiv:

1. existența unei cauze aflate în curs de judecată, în ultimă instanță;
2. cauza care face obiectul judecării să se afle în competența legală a unui complet de judecată al Înaltei Curți de Casație și Justiție, al curții de apel sau al tribunalului, investit să soluționeze cauza;
3. ivirea unei chestiuni de drept de a cărei lămurire depinde soluționarea pe fond a cauzei în curs de judecată;
4. chestiunea de drept identificată să prezinte caracter de noutate și asupra acesteia Înalta Curte de Casație și Justiție să nu fi statuat și nici să nu facă obiectul unui recurs în interesul legii în curs de soluționare.

§2.1. Primele două condiții de admisibilitate sunt îndeplinite întrucât procesul a început prin înregistrarea cererii de chemare în judecată la data de 6 martie 2015, iar Curtea de Apel Timișoara investită cu soluționarea unui apel, în curs de judecată, urmează să pronunțe o hotărâre definitivă, potrivit dispozițiilor art. 634 alin. (1) pct. 4 din Codul de procedură civilă și art. XVIII alin. (2) din Legea nr. 2/2013 privind unele măsuri pentru degrevarea instanțelor judecătorești, precum și pentru pregătirea punerii în aplicare a Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă.

¹ Aplicabile față de natura civilă a litigiului în care a fost formulată sesizarea;

MINISTERUL PUBLIC
PARCHETUL DE PE LÂNGĂ ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
CABINET PROCUROR GENERAL

§2.2. Referitor la cea de-a treia condiție de admisibilitate, privitoare la existența unei chestiuni de drept, se observă că înțelesul acestei noțiuni, în lipsa unei definiții legale, a fost lămurit în doctrină și în jurisprudența Înaltei Curți de Casație și Justiție – Completul pentru dezlegarea unei chestiuni de drept, precizându-se că, pentru a fi vorba de o problemă de drept, reală, trebuie ca norma de drept disputată să fie îndoielnică, lacunară sau neclară. Chestiunea de drept supusă dezbaterii trebuie să fie una veritabilă, legată de posibilitatea de a interpreta diferit un text de lege, fie din cauză că acest text este incomplet, fie pentru că nu este corelat cu alte dispoziții legale, fie pentru că se pune problema că nu ar mai fi în vigoare².

În același sens, s-a precizat că întrebarea formulată în cadrul procedurii prealabile trebuie să vizeze o chestiune de drept punctuală, astfel încât soluția dată în această procedură să aibă în vedere numai chestiunea respectivă, iar nu întreaga problematică a unui text de lege. Din această perspectivă, s-a subliniat că există o deosebire esențială între procedura hotărârii prealabile și recursul în interesul legii: în primul caz, se rezolvă o chestiune punctuală, de care depinde soluționarea pe fond a cauzei, iar, în al doilea caz, se rezolvă o chestiune de principiu. Referitor la acest aspect, s-a subliniat și că, în înțelesul legii, chestiunea de drept a cărei lămurire se solicită trebuie să fie specifică, urmărind interpretarea punctuală a unui text de lege, fără a-i epuiza înțelesurile sau

² Înalta Curte de Casație și Justiție – Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, decizia nr. 16/2016, dosar nr. 1011/1/2016, publicată în Monitorul Oficial, partea I, nr. 779 din 5.10.2016, §.37.

MINISTERUL PUBLIC
PARCHETUL DE PE LÂNGĂ ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
CABINET PROCUROR GENERAL

aplicațiile; întrebarea instanței trebuie să fie una calificată, iar nu generică și pur ipotetică³.

În același timp, s-a precizat că problema de drept trebuie să fie reală, nu aparentă, să privească interpretarea diferită sau contradictorie a unui text de lege, a unei reguli cutumiare neclare, incomplete sau, după caz, incerte, ori incidența unor principii generale ale dreptului al căror conținut sau a căror sferă de acțiune sunt discutabile⁴.

Din aceste ultime perspective, se observă că instanța de trimitere își fundamentează demersul de sesizare a instanței supreme invocând caracterul lacunar al dispozițiilor art. 539 alin. (2) din Codul de procedură penală, întrucât acesta nu acoperă toate situațiile care se pot ivi în cursul procesului penal, ceea ce, în opinia sa, ridică problema stabilirii caracterului nelegal al privării de libertate în mod explicit sau implicit prin hotărârea de achitare.

Fără a contesta că, de această chestiune de drept depinde soluționarea pe fond a cauzei, apreciez că, deși aceasta rezultă din modalitatea de formulare a prevederilor art. 539 alin. (2) din Codul de procedură penală în care sunt indicate limitativ actele procedurale prin care se stabilește privarea nelegală de libertate, ea vizează, în realitate, întreaga problematică a textului din perspectiva stabilirii caracterului nelegal de libertate, atunci când procesul penal s-a finalizat printr-o soluție de achitare sau de clasare a cauzei, constituind, în realitate, după cum s-a observat și în doctrină, una dintre cele

³ Înalta Curte de Casație și Justiție – Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, decizia nr. 16/2016, precit., §38 – 40; decizia nr. 1 din 18 ianuarie 2016, dosar nr. 3899/1/2015, publicată în Monitorul Oficial, partea I, nr. 233 din 25.03.2016, §.42 teza I; decizia nr. 9 din 27 aprilie 2015 pronunțată în dosarul nr. 379/1/2015, publicată în Monitorul Oficial, partea I, nr. 492 din 6 iulie 2015;

⁴ Decizia nr. 16/2016, precit, par. 41.

MINISTERUL PUBLIC
PARCHETUL DE PE LÂNGĂ ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
CABINET PROCUROR GENERAL

mai complicate probleme ale procesului penal, atât din punct de vedere juridic, cât și din punct de vedere moral⁵.

În plus, observând și că reclamantul și-a întemeiat cererea de chemare în judecată pe dispozițiile art. 5 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, prin întrebarea formulată se solicită, în realitate, instanței supreme să dezlege o chestiune de principiu.

De aceea, problema de drept sesizată este aptă a fi soluționată printr-un recurs în interesul legii, iar nu în cadrul procedurii prevăzută de art. 519 și urm. din Codul de procedură civilă.

§2.3. Condiția caracterului de noutate a chestiunii de drept nu este analizată prin încheierea de sesizare a instanței supreme, deși, aceasta se înfățișează potrivit dispozițiilor art. 519 din Codul de procedură civilă și jurisprudenței completelor pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, ca o condiție de admisibilitate distinctă al cărei înțeles a fost lămurit anterior.

§2.3.1. Bunăoară, arătându-se că cerința referitoare la existența unei chestiuni de drept noi este distinctă de cea care impune ca asupra respectivei chestiuni Înalta Curte de Casație și Justiție să nu fi statuat și nici să nu facă obiectul unui recurs în interesul legii⁶, s-a arătat că această condiție, a noutății, trebuie privită, în contextul legiferării sale, ca fiind unul dintre elementele de

⁵ Victor Horia Dimitriu Constantinescu, comentariu art. 539 din Codul de procedură penală, în „**Codul de procedură penală. Comentariu pe articole**”, Ediția 1, Editura CH Beck, București, 2015.

⁶ Înalta Curte de Casație și Justiție – Completul pentru dezlegarea unei chestiuni de drept, decizia nr. 7 din 30 iunie 2014, pronunțată în dosarul nr. 5/1/2014, publicată în Monitorul Oficial, partea I, nr. 584 din 5 august 2014;

MINISTERUL PUBLIC
PARCHETUL DE PE LÂNGĂ ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
CABINET PROCUROR GENERAL

diferențiere între cele două mecanisme de unificare a practicii: recursul în interesul legii (mecanism de control a posteriori), menit să înlăture o practică judiciară neunitară deja intervenită în rândul instanțelor și hotărârea preliminară, mecanism de control a priori, având ca scop preîntâmpinarea apariției unei asemenea practici⁷.

În cadrul analizelor efectuate de instanța supremă asupra acestei condiții, s-a arătat și că noutatea unei chestiuni de drept poate fi generată nu numai de o reglementare nou – intrată în vigoare, ci și de una veche, cu condiția însă ca instanța să fie chemată să se pronunțe asupra respectivei probleme de drept pentru prima dată⁸.

În prezenta cauză, instanța de trimitere solicită interpretarea dispozițiilor art. 539 alin. (2) din Noul Cod de procedură penală, potrivit căroră, *„Privarea nelegală de libertate trebuie să fie stabilită, după caz, prin ordonanță a procurorului, prin încheierea definitivă a judecătorului de dreptului și libertăți sau a judecătorului de cameră preliminară, precum și prin încheierea definitivă sau hotărârea definitivă a instanței de judecată învestită cu judecarea cauzei”*.

Textul reia și configurează, în ambianța Noului Cod de procedură penală, dispozițiile art. 504 alin. (3) din Codul de procedură penală (1968) astfel cum a fost modificat prin Legea nr. 281/2003, potrivit căroră: *„Privarea sau restrângerea de libertate în mod nelegal trebuie stabilită, după caz, prin ordonanța procurorului de revocare a măsurii privative sau restrictive de libertate, prin ordonanță*

⁷ Idem.

⁸ Înalta Curte de Casație și Justiție – Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, decizia nr. 6 din 23 iunie 2014, pronunțată în dosarul nr. 4/1/2014, publicată în Monitorul Oficial, partea I, nr. 691 din 22 septembrie 2014;

MINISTERUL PUBLIC
PARCHETUL DE PE LÂNGĂ ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
CABINET PROCUROR GENERAL

a procurorului de scoatere de sub urmărire penală sau de încetare a urmăririi penale pentru cauza prevăzută de art. 10 alin. (1) lit. j) ori prin hotărâre a instanței de revocare a măsurii privative sau restrictive de libertate, prin hotărâre definitivă de achitare sau prin hotărâre definitivă de încetare a procesului penal pentru cazul prevăzut în art. 10 alin. (1) lit. j)."

Comparativ, se observă că, în noua reglementare, legiuitorul a înțeles să ofere posibilitatea obținerii de reparații pecuniare numai pentru măsurile preventive privative de libertate (reținere, arestul la domiciliu și arestarea preventivă) și că dreptul la despăgubiri nu mai este condiționat de pronunțarea unei hotărâri definitive de achitare sau de încetare a procesului penal pentru autoritatea de lucru judecat.

Din această analiză comparativă rezultă că, sub aspectele vizate în esență de chestiunea de drept, dacă hotărârea definitivă de achitare reprezintă, *per se*, o constatare implicită și retroactivă a caracterului nelegal al măsurii arestării preventive luate față de reclamant în cursul procesului penal nu sunt determinate de legea nou intrată în vigoare, întrucât sub aceste aspecte, există o continuitate de soluție legislativă.

Prin urmare, împrejurarea că aceleași soluții legale, într-o formulare sensibil diferită, dar identică din perspectivele antamate de instanța de trimitere, sunt cuprinse într-o nouă reglementare (Legea nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală), nu conferă problemei de drept caracter de noutate⁹.

⁹ *Mutatis mutandis*, decizia nr. 6 din 23 iunie 2014 a Înaltei Curți de Casație și Justiție – Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, precit;

MINISTERUL PUBLIC
PARCHETUL DE PE LÂNGĂ ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
CABINET PROCUROR GENERAL

§2.3.2. Circumscriș aceleiași condiții de admisibilitate, în jurisprudența instanței supreme, față de rațiunea instituirii celor două mecanisme judiciare, de control *a priori* și control *a posteriori*, s-a apreciat că existența deja a unei practici neunitare relevă nu numai că poate fi apelat la mecanismul recursului în interesul legii, ci și că scopul preîntâmpinării practicii judiciare nu mai poate fi atins, chestiunea de drept care a suscit-o nemaifiind, prin urmare una nouă, ci una care a creat deja divergență de jurisprudență¹⁰.

Sub acest aspect precizez că la nivelul Secției Judiciare – Serviciul Judiciar Civil se analizează jurisprudența în vederea promovării unui recurs în interesul legii în problema de drept: „**Interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 504 alin. (2) și (3) din Codul de procedură penală (1968) corespunzător art. 539 alin. (1) și (2) din Noul Cod de procedură penală, cu privire la admisibilitatea acțiunii care vizează acordarea daunelor morale și materiale pentru privarea sau restrângerea nelegală de libertate, atunci când instanța penală nu s-a pronunțat cu privire la caracterul nelegal al măsurii privative/restrictive de libertate.**”

Din analiza jurisprudenței cartată în această lucrare, s-a observat că, atât sub imperiul Codului de procedură penală (1968), cât și după intrarea în vigoare a Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală, instanțele au statuat neunitar, astfel:

¹⁰ Înalta Curte de Casație și Justiție – Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, decizia nr. 19/2015 pronunțată în dosarul nr. 1175/1/2015, publicată în Monitorul Oficial, partea I, nr. 776 din 19 octombrie 2015, decizia nr. 14 din 8 iunie 2015 pronunțată în dosarul nr. 1186/1/2015, publicată în Monitorul Oficial, partea I, nr. 736 din 1 octombrie 2015;

MINISTERUL PUBLIC
PARCHETUL DE PE LÂNGĂ ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
CABINET PROCUROR GENERAL

a) Într-o orientare se consideră că soluția definitivă, de achitare, scoatere de sub urmărire penală ori clasare, constituie, în sine, o constatare implicită și retroactivă a caracterului nelegal al măsurilor preventive privative sau, după caz, restrictive de libertate, astfel încât, din perspectiva acestei modalități de finalizare a procesului penal, privarea și/sau restrângerea de libertate nu au avut temei legal¹¹.

¹¹ Decizia civilă nr. 118/24.01.2013 pronunțată de Curtea de Apel București în dosarul nr. 54245/3/2011, irevocabilă; decizia civilă nr. 733/21.09.2011 pronunțată de Curtea de Apel București în dosarul nr. 51139/3/2009, irevocabilă prin decizia civilă nr. 1074/29.02.2012 a ÎCCJ – Secția a II-a Civilă; decizia civilă nr. 111/A/3.03.2015 pronunțată de Curtea de Apel București în dosarul nr. 2910/3/2014, irevocabilă; decizia civilă nr. 1754/19.11.2014 pronunțată de Curtea de Apel București în dosarul nr. 73475/3/2011*, irevocabilă; decizia civilă nr. 128/6.03.2015 pronunțată de Curtea de Apel București în dosarul nr. 38307/3/2013; decizia civilă nr. 507/19.11.2014 pronunțată de Curtea de Apel București în dosarul nr. 18343/3/2013, irevocabilă; decizia civilă nr. 2299/R/11.12.2012 pronunțată de Curtea de Apel București în dosarul nr. 55142/3/2011; decizia civilă nr. 1292/11.09.2013 pronunțată de Curtea de Apel București în dosarul nr. 28965/3/2011, irevocabilă; decizia civilă nr. 1883/R/4.12.2014 pronunțată de Curtea de Apel București în dosarul nr. 4044/3/2013, irevocabilă; decizia civilă nr. 1404/11.09.2013 pronunțată de Curtea de Apel București în dosarul nr. 64143/3/2011, irevocabilă; decizia civilă nr. 258/R/7.02.2012 pronunțată de Curtea de Apel București în dosarul nr. 1066/3/2012, irevocabilă; decizia civilă nr. 1253/R/20.06.2013 pronunțată de Curtea de Apel București în dosarul nr. 2524/20/2013, irevocabilă; decizia civilă nr. 1544/R/20.09.2012 pronunțată de Curtea de Apel București în dosarul nr. 20407/3/2009, irevocabilă; decizia civilă nr. 1005/20.05.2012 pronunțată de Curtea de Apel Cluj în dosarul nr. 1204/84/2014; decizia civilă nr. 3809/1.10.2013 pronunțată de Curtea de Apel Cluj în dosarul nr. 14102/118/2011, irevocabilă; decizia civilă nr. 3466/11.09.2013 pronunțată de Curtea de Apel Cluj în dosarul nr. 8997/100/2011, irevocabilă; decizia civilă nr. 301/26.10.2011 pronunțată de Curtea de Apel Cluj în dosarul nr. 1974/117/2008, irevocabilă prin decizia nr. 3537/20.09.2012 a Înaltei Curți de Casație și Justiție – Secția a II-a Civilă, recursurile au fost respinse ca nefondate; decizia civilă nr. 386/A din 5.03.2015 pronunțată de Curtea de Apel Cluj în dosarul nr. 3400/117/2013, definitivă și sentința civilă nr. 516/4.11.2014 a Tribunalului Cluj; decizia civilă nr. 230/C/18.04.2011 pronunțată de Curtea de Apel Constanța în dosarul nr. 2526/118/2010, irevocabilă prin decizia civilă nr. 3451/17.05.2012 a ÎCCJ – Secția I Civilă; decizia civilă nr. 184/23.03.2011 pronunțată de Curtea de Apel Craiova în dosarul nr. 13550/63/2007, irevocabilă prin decizia civilă nr. 5848/1.10.2012 a Înaltei Curți de Casație și Justiție – Secția I Civilă; decizia civilă nr. 9972/22.10.2012 pronunțată de Curtea de Apel Craiova în dosarul nr. 8051/63/2010, irevocabilă; decizia civilă nr. 5749/29.05.2013 pronunțată de Curtea de Apel Craiova în dosarul nr. 8971/63/2010*, irevocabilă; decizia civilă nr. 55/27.04.2011 pronunțată de Curtea de Apel Iași în dosarul nr. 1452/99/2010, irevocabilă prin decizia nr. 3289/14.05.2012 a Înaltei Curți de Casație și Justiție – Secția I Civilă, recursul a fost respins ca nefondat; decizia civilă nr. 5566/5.12.2012 pronunțată de Curtea de Apel Oradea în dosarul nr. 6218/83/2010*, irevocabilă; decizia civilă nr. 1807/26.04.2012 pronunțată de Curtea de Apel Oradea în dosarul nr. 7057/111/2010; decizia civilă nr. 209/3.11.2011 pronunțată de Curtea de Apel Oradea în dosarul nr. 7481/111/2009, irevocabilă prin respingerea recursului, decizia nr. 2599/17.05.2012 a Înaltei Curți de Casație și Justiție – Secția a II-a Civilă; decizia civilă nr. 3059/22.05.2013 pronunțată de Curtea de Apel Oradea în dosarul nr. 4180/83/2011, irevocabilă; decizia civilă nr. 407/7.10.2014 pronunțată de Curtea de Apel Oradea în dosarul nr. 4657/111/2013, definitivă; decizia civilă nr. 743/6.02.2013 pronunțată de Curtea de Apel Oradea în dosarul nr. 4155/83/2011, irevocabilă; decizia civilă nr. 50/26.09.2013 pronunțată de Curtea de Apel Oradea în dosarul nr. 1169/83/2009, irevocabilă prin decizia nr. 1117/2.02.2014 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, respinse recursurile părților; decizia civilă nr. 327/23.02.2015 pronunțată de Curtea de Apel Pitești în dosarul nr. 3796/90/2013; decizia civilă nr. 781/21.05.2011 pronunțată de Curtea de Apel Ploiești în dosarul nr.

MINISTERUL PUBLIC
PARCHETUL DE PE LÂNGĂ ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
CABINET PROCUROR GENERAL

Așadar, aceste soluții invalidează retroactiv măsurile preventive dispuse în cauză.

b) într-o altă orientare, s-a considerat că, finalizarea procesului penal printr-o hotărâre definitivă de achitare ori ordonanță de scoatere de sub urmărire penală/clasare nu atrage automat caracterizarea măsurilor preventive luate în cursul procesului ca nelegale și că instanțele civile nu sunt în măsură să analizeze aspectele legate de temeinicia și legalitatea acestor măsuri, în lipsa unei statuări exprese din partea instanțelor penale¹².

585/105/2014, definitivă; decizia civilă nr. 1494/19.11.2013 pronunțată de Curtea de Apel Tg. Mureș în dosarul nr. 4074/102/2010*, irevocabilă și sentința civilă nr. 1097/25.04.2013 a Tribunalului Mureș; decizia civilă nr. 1317/15.10.2013 pronunțată de Curtea de Apel Timișoara – Secția I Civilă, în dosarul nr. 3458/62/2011*, irevocabilă; decizia civilă nr. 2296/14.01.2012 pronunțată de Curtea de Apel Timișoara în dosarul nr. 8348/30/2011, irevocabilă; decizia civilă nr. 83/R/23.01.2013 pronunțată de Curtea de Apel Timișoara în dosarul nr. 8347/30/2011, irevocabilă; decizia civilă nr. 1650/26.11.2013 pronunțată de Curtea de Apel Timișoara în dosarul nr. 3789/30/2011, irevocabilă; decizia civilă nr. 184/9.12.2014 pronunțată de Curtea de Apel Timișoara în dosarul nr. 8619/111/2013*, definitivă; decizia nr. 8/9.01.2012 pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție – Secția I Civilă în dosarul nr. 10936/118/2008; decizia nr. 1189/23.02.2012 pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție – Secția I Civilă în dosarul nr. 42703/3/2008; decizia nr. 1481/5.03.2010 pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție – Secția Civilă și de proprietate intelectuală; decizia nr. 1534/21.02.2011 pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție - Secția Civilă și de proprietate intelectuală; decizia nr. 457/27.01.2012 pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție – Secția I Civilă și sentința civilă nr. 3014/16.10.2014 a Tribunalului Sălaj; decizia nr. 1874/12.06.2014 pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție - Secția I Civilă în dosarul nr. 5851/111/2008* și decizia nr. 127/A/27.11.2013 a Curții de Apel Oradea; decizia nr. 7887/4.11.2011 pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție - Secția I Civilă în dosarul nr. 5451/111/2008; decizia nr. 780/9.02.2012 pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție – Secția I Civilă în dosarul nr. 4446/99/2009; sentința civilă nr. 364/24.03.2015 pronunțată de Tribunalul București – Secția V Civilă în dosarul nr. 12419/3/2014, definitivă prin respingerea apelurilor de Curtea de Apel București prin decizia civilă nr. 181/10.03.2016; decizia civilă nr. 18/C/25.02.2015 pronunțată de Curtea de Apel Constanța în dosarul nr. 4934/118/2014, definitivă și sentința civilă nr. 2275/02.10.2014 pronunțată de Tribunalul Constanța – Secția I Civilă; decizia civilă nr. 205/14.01.2016 pronunțată de Curtea de Apel Craiova în dosarul nr. 4002/108/2014, definitivă; decizia civilă nr. 451/4.06.2015 pronunțată de Curtea de Apel Suceava în dosarul nr. 384/40/2014, definitivă; sentința civilă nr. 364/24.03.2015 pronunțată de Tribunalul București – Secția V Civilă în dosarul nr. 12419/3/2014, definitivă prin respingerea apelurilor de Curtea de Apel București prin decizia civilă nr. 181/10.03.2016; decizia civilă nr. 18/C/25.02.2015 pronunțată de Curtea de Apel Constanța în dosarul nr. 4934/118/2014, definitivă și sentința civilă nr. 2275/02.10.2014 pronunțată de Tribunalul Constanța – Secția I Civilă; decizia civilă nr. 205/14.01.2016 pronunțată de Curtea de Apel Craiova în dosarul nr. 4002/108/2014, definitivă; decizia civilă nr. 451/4.06.2015 pronunțată de Curtea de Apel Suceava în dosarul nr. 384/40/2014, definitivă;

¹²Decizia civilă nr. 448/20.09.2012 pronunțată de Curtea de Apel Alba Iulia în dosarul nr. 8185/85/2011, irevocabilă; decizia civilă nr. 1720/1.10.2013 pronunțată de Curtea de Apel Brașov în dosarul nr. 7805/62/2012, irevocabilă; sentința nr. 722/19.10.2012 pronunțată de Tribunalul Cluj – Secția Civilă în dosarul nr. 9843/117/2012, irevocabilă prin decizia civilă nr. 1267/21.03.2013 a Curții de Apel Cluj, care a respins recursul; sentința nr. 462/4.04.2014 pronunțată de Tribunalul Botoșani – Secția I Civilă în dosarul nr. 5489/40/2013,

MINISTERUL PUBLIC
PARCHETUL DE PE LÂNGĂ ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
CABINET PROCUROR GENERAL

c) A fost observată și o a treia orientare, în sensul că, deși caracterul nelegal al măsurilor preventive luate în cursul procesului penal nu a fost stabilit expres prin actele procesuale indicate în cuprinsul art. 504 alin. (3) Cod procedură penală (1968), respectiv art. 539 alin. (1) Cod procedură penală (2010), și nici pronunțarea unora dintre soluțiile indicate nu atrage automat această constatare, totuși, instanțele civile pot face ele însele o atare evaluare, prin aplicarea directă și prioritară a prevederilor art. 5 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, urmând criteriile dezvoltate în acest sens în jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului¹³.

definitivă prin decizia civilă nr. 789/3.12.2014 a Curții de Apel Suceava, s-a respins apelul; decizia civilă nr. 1506/20.11.2013 pronunțată de Curtea de Apel Tg. Mureș în dosarul nr. 4429/102/2012, irevocabilă și sentința civilă nr. 1495/2013 a Tribunalului Mureș; decizia civilă nr. 133/29.09.2010 pronunțată de Curtea de Apel Tg. Mureș în dosarul nr. 4610/320/2009, irevocabilă prin decizia nr. 2577/5.04.2012 a Înaltei Curți de Casație și Justiție – Secția I Civilă, respins recursul ca tardiv; decizia nr. 5042 /6.11.2013 pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție – Secția I Civilă în dosarul nr. 2701/1/2013; decizia nr. 186/17.01.2012 pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție – Secția I Civilă; decizia civilă nr. 93/28.01.2016 pronunțată de Curtea de Apel Alba Iulia - Secția I Civilă în dosarul nr. 1883/107/2014, definitivă; decizia civilă nr. 630/21.04.2016 pronunțată de Curtea de Apel Alba Iulia – Secția I Civilă în dosarul nr. 5215/107/2014; decizia civilă nr. 794/19.05.2016 pronunțată de Curtea de Apel Alba Iulia – Secția I Civilă în dosarul nr. 1020/85/2015; decizia civilă nr. 97/27.05.2015 pronunțată de Curtea de Apel Timișoara- Secția I Civilă în dosarul nr. 6241/30/2014 și sentința civilă nr. 2918/PI/4.12.2014 pronunțată de Tribunalul Timiș; decizia civilă nr. 4/13.01.2016 pronunțată de Curtea de Apel Timișoara- Secția I Civilă pronunțată în dosarul nr. 3905/30/2014, definitivă și sentința civilă nr. 849/PI/21.04.2015 pronunțată de Tribunalul Timiș – Secția I Civilă; decizia civilă nr. 222/27.11.2015 pronunțată de Curtea de Apel Timișoara – Secția I Civilă în dosarul nr. 4667/30/2014, definitivă; decizia civilă nr. 93/28.01.2016 pronunțată de Curtea de Apel Alba Iulia - Secția I Civilă în dosarul nr. 1883/107/2014, definitivă; decizia civilă nr. 630/21.04.2016 pronunțată de Curtea de Apel Alba Iulia – Secția I Civilă în dosarul nr. 5215/107/2014; decizia civilă nr. 794/19.05.2016 pronunțată de Curtea de Apel Alba Iulia – Secția I Civilă în dosarul nr. 1020/85/2015; decizia civilă nr. 97/27.05.2015 pronunțată de Curtea de Apel Timișoara- Secția I Civilă în dosarul nr. 6241/30/2014 și sentința civilă nr. 2918/PI/4.12.2014 pronunțată de Tribunalul Timiș; decizia civilă nr. 4/13.01.2016 pronunțată de Curtea de Apel Timișoara- Secția I Civilă pronunțată în dosarul nr. 3905/30/2014, definitivă și sentința civilă nr. 849/PI/21.04.2015 pronunțată de Tribunalul Timiș – Secția I Civilă; decizia civilă nr. 222/27.11.2015 pronunțată de Curtea de Apel Timișoara – Secția I Civilă în dosarul nr. 4667/30/2014, definitivă;

¹³ Decizia civilă nr. 205/5.05.2014 pronunțată de Curtea de Apel Brașov în dosarul nr. 6346/62/2013, definitivă; decizia civilă nr. 402/3.03.2015 pronunțată de Curtea de Apel Pitești în dosarul nr. 3790/90/2013, definitivă; decizia civilă nr. 1397/3.12.2014 pronunțată de Curtea de Apel Pitești în dosarul nr. 3599/3/2011*; decizia nr. 144/10.05.2011 pronunțată de Curtea de Apel Oradea în dosarul nr. 1174/83/2006, irevocabilă prin decizia nr. 3305/14.05.2012 a Înaltei Curți de Casație și Justiție - Secția I Civilă; decizia civilă nr. 232/5.03.2014 pronunțată de Curtea de Apel Timișoara în dosarul nr. 1873/30/2013, irevocabilă; decizia civilă nr.56 pronunțată în dosarul nr. 1472/115/2010* a Curții de Apel Timișoara, irevocabilă prin constatarea nulității recursului și respingerea recursului ca nefondat prin decizia nr. 5061/29.06.2012 pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție – Secția I

MINISTERUL PUBLIC
PARCHETUL DE PE LÂNGĂ ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
CABINET PROCUROR GENERAL

Pentru aceste motive, apreciez că nu este îndeplinită condiția de admisibilitate a sesizării sub aspectul noutății problemei de drept.

§2.4. După cum s-a arătat anterior, o condiție de admisibilitate distinctă de cea a noutății, este aceea ca Înalta Curte de Casație și Justiție să nu fi statuat¹⁴.

Spre deosebire de legislația procesual penală, în care această condiție este subsumată statuării printr-o hotărâre prealabilă sau printr-un recurs în interesul legii, în materie civilă, *de lege lata*, nu există o atare circumstanțiere.

De aceea, această condiție de admisibilitate a fost analizată de completele competente pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materii extra – penale prin luarea în considerare a jurisprudenței secțiilor competente să judece în materiile respective¹⁵.

Chiar dacă raportat la data începerii procesului în care s-a formulat sesizarea, secțiile civile ale instanței supreme nu mai au în competența lor materială acest tip de cauze, totuși, instanța supremă a statuat anterior, ca instanță de recurs, în cauze soluționate de tribunale în primă instanță anterior intrării în vigoare a Legii nr. 202/2010 privind unele măsuri pentru accelerarea

Civilă în dosarul nr. 1472/115/2010; decizia nr. 4050/1.06.2012 pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție – Secția I Civilă în dosarul nr. 1349/1/2010*; decizia nr. 2666/6.04.2012 pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție – Secția I Civilă în dosarul nr. 11771/2/2010; decizia nr. 6874/6.10.2011 pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție – Secția I Civilă în dosarul nr. 8031/111/2009; decizia civilă nr. 519/17.06.2015 pronunțată de Curtea de Apel Suceava- Secția I Civilă în dosarul nr. 2442/40/2014 și sentința civilă nr. 1021/15.11.2014 pronunțată de Tribunalul Botoșani – Secția I Civilă;

¹⁴Înalta Curte de Casație și Justiție – Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, decizia nr. 7 din 30 iunie 2014, pronunțată în dosarul nr. 5/1/2014, publicată în Monitorul Oficial, partea I, nr. 584 din 5 august 2014;

¹⁵Înalta Curte de Casație și Justiție – Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, decizia nr. 7 din 30 iunie 2014, precit; decizia nr. 8 din 27 aprilie 2015, pronunțată în dosarul nr. 294/1/2015, publicată în Monitorul Oficial, partea I, nr. 431 din 17 iunie 2015;

MINISTERUL PUBLIC
PARCHETUL DE PE LÂNGĂ ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
CABINET PROCUROR GENERAL

soluționării proceselor¹⁶, pronunțând soluții în sensul ambelor orientări expuse în cuprinsul încheierii de sesizare¹⁷.

*

Față de cele expuse, în temeiul art. 519 – 521 din Codul de procedură civilă, solicit respingerea ca inadmisibilă a sesizării.

¹⁶ *A contrario*, Înalta Curte de Casație și Justiție – Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, decizia nr. 19/2015, pronunțată în dosarul nr. 1175/1/2015, publicată în Monitorul Oficial, partea I, nr. 776 din 19 octombrie 2015.

¹⁷ Înalta Curte de Casație și Justiție – Secția I Civilă, decizia nr. 7887 din 4 noiembrie 2011; decizia nr. 457 din 27 ianuarie 2012; Înalta Curte de Casație și Justiție – Secția Civilă și de Proprietate Intelectuală, decizia nr. 1917 din 19 martie 2010.